Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0413U003627

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-06-2013

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федорова Тетяна Миколаївна
2. Fedorova Tatyana Mykolaivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 05.13.23

Назва наукової спеціальності: Системи та засоби штучного інтелекту

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 15-05-2013

Спеціальність за освітою: 8.080201

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет радіоелектроніки

Код за ЄДРПОУ: 02071197

Місцезнаходження: 61166, м. Харків, пр. Науки, 14

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.052.01

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет радіоелектроніки

Код за ЄДРПОУ: 02071197

Місцезнаходження: проспект Науки, 14, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61166, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет радіоелектроніки

Код за ЄДРПОУ: 02071197

Місцезнаходження: 61166, м. Харків, пр. Науки, 14

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 27.47

Тема дисертації:

1. Алгебро - логічні моделі та метод побудови ланцюгів лексичних одиниць в системах штучного інтелекту

2. Algebra - logical model and the method for constructing chains of lexical units in artificial intelligence systems

Реферат/анотація:

1. Об'єкт дослідження - процеси обробки інформації в природномовних системах, зокрема, процедура формального опису природної мови. Методи дослідження - алгебра скінченних предикатів, алгебра предикатних операцій та теорія моделей, теорія множин, лінгвістичний та морфологічний аналізи, комп'ютерне моделювання мовних процесів. Апаратура - персональний комп'ютер. Теоретичні і практичні результати досліджень - вирішення актуальної наукової задачі підвищення ефективності обробки інформації в природномовних системах за рахунок використання моделі словозмінної класифікації частин мови італійської мови, логічних мереж обробки флексій дієслів української мови, іменників італійської мови та побудови ланцюгів лексичних одиниць української мови; практична цінність результатів роботи полягає в розробці програмних продуктів, експериментальне дослідження яких підтверджує ефективність запропонованого підходу. Наукова новизна - вперше запропоновано математичну модель словозмінної класифікації частин мови, яка характеризується системою ознак (граматичних категорій), які визначають словозміни зазначених класів слів та їх значення в італійській мові, що дає можливість уникнути

неоднозначності в результатах морфологічного аналізу за рахунок введення додаткових класів слів при побудові автоматизованих електронних перекладних словників; вперше запропоновано модель флексійної обробки дієслів української мови логічною мережею, яка характеризується системою бінарних відношень та формулами відповідних предикатів, що дає можливість реалізовувати її на програмно - алгоритмічному рівні та використовувати для автоматичного вирішення задач аналізу, синтезу та нормалізації словоформи; набув подальшого розвитку метод знаходження n-го лінійного логічного перетворення для побудови ланцюгів лексичних одиниць в лексикографічній системі електронних тлумачних словників шляхом визначення початкової семантичної залежності на кожному етапі обчислення, що дає можливість уникнути тавтології та циклічних посилань при корегуванні словникових статей в лексикографічній системі тлумачного типу. Результати дисертаційної роботи впроваджено в ПАТ АК "Київводоканал", в Українському мовно-інформаційному фонді Національної академії наук України та в навчальному процесі Харківського національного університету радіоелектроніки. Наукові та практичні результати дисертаційної роботи можуть бути використані в науково-дослідних організаціях та підприємствах України, що займаються проблемами розробки, дослідження, впровадження та експлуатації інтелектуальних систем обробки граматичної структури тексту, систем ідентифікації та моделювання мовної діяльності людини.

2. The object of study - processing of information treatment in natural languages systems, including the procedure of the formal description of natural language. Research Methods - an algebra of finite predicates algebra of predicate operations, graph theory, the basic concepts of category theory, mathematical tools of algebra and logic Boolean algebra an algebra of finite predicates, algebra of predicate operations and the theory of models, set theory, linguistic and morphological analyzes, computer modeling of linguistic processes. The equipment - personal computer. Theoretical and practical studies - actual scientific solution to the problem of increasing the efficiency of information processing in natural language systems on account of using of model of inflection classification of speech parts Italian language and of mathematical models of inflection Ukrainian verbs and Italian nouns in the form of logical networks and construction a chains of lexical items of the Ukrainian language; the practical value of the work is to develop software and hardware and software infrastructure , an experimental study that confirms the effectiveness of the proposed approach. The scientific novelty - the first time the mathematical model of inflection classification of speech parts Italian language is constructed. It is characterized by the system of criterions (grammatical categories) that determine the inflection of these words classes and their meanings. The model allows obviating ambiguity in the results of the morphological analysis in construction of automated electronic translation dictionaries through the insertion of additional words classes; The first time the model of inflectional processing Ukrainian verbs in the form of logic networks is proposed. It is characterized by the system of binary relations and formulas of corresponding predicates. This allowed to realizing them on the program - algorithmic level and using to automatically solve the problems of analysis, synthesis and normalization of word forms; The method of n-th linear logical transformation to chains construction in lexicographical system of electronic explanatory dictionaries was further developed. This method is characterized by giving the initial semantic depending on each stage of calculation. This allowed to avoiding of tautology and circular references to correcting dictionaries articles in lexicographical system of explanatory type. The results of the thesis are introduced in the PSC SC "Kyivvodocanal", in Ukrainian Language and Information Fund of National Academy of Sciences of Ukraine and in the learning process of the Kharkov National University of Radio Electronics. The scientific and practical results of the thesis can be used in research organizations and enterprises of Ukraine dealing of development, research, implementation and operation of intelligent systems of processing the grammatical structure of the text, identification and modeling systems of human speech.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Четвериков Григорій Григорович
2. Chetverykov Grygoriy Grygorovych

Кваліфікація: д.т.н., 05.13.23

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Асєєв Георгій Георгійович
2. Асєєв Георгій Георгійович

Кваліфікація: д.т.н., 05.25.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гороховатський Володимир Олексійович

2. Гороховатський Володимир Олексійович

Кваліфікація: д.т.н., 05.13.23

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради — Бондаренко Михайло Федоро

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні — Бондаренко Михайло Федоро

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності — Юрченко Т.А.